

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ & ΑΣΥΛΟΥ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΩΝ & ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ
ΘΕΜΑΤΩΝ

Δ/νση: Λ. Θηβών 196-198, Άγιος Ιωάννης Ρέντη,
ΤΚ 18233
Πληροφορίες: Β. Λαμπίρη
Τηλ.: 213.212.8691
Email: dpt.lpa@migration.gov.gr

Άγιος Ιωάννης Ρέντη, 28 Νοεμβρίου 2023
Α.Π. 522161

Π Ρ Ο Σ : Την ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
Διεύθυνση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων & Αιτήσεων Καταθέσεως Εγγράφων

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ : όπως ο ΠΙΝΑΚΑΣ Αποδεκτών

Θ Έ Μ Α : Κοινοβουλευτικός Έλεγχος
ΣΧΕΤΙΚΑ : Η υπ' αριθμ. Πρωτ. 1536/03.11.2023 Ερώτηση

Σε απάντηση της ανωτέρω σχετικής Ερώτησης, που κατέθεσαν Βουλευτές της κοινοβουλευτικής ομάδας του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς – Προοδευτική Συμμαχία, με θέμα «*Σοκάρουν τα στοιχεία για τη Θεσσαλονίκη: 163 ανήλικοι ζουν στους δρόμους σε διάφορα σημεία της πόλης*» και κατά το μέρος αυτής που αφορά σε θέματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, σας γνωρίζω τα εξής:

Υπεύθυνη αρχή για την άμεση εξεύρεση θέσης φιλοξενίας των ασυνόδευτων ανηλίκων πολιτών τρίτων χωρών ή ανιθαγενών που εντοπίζονται άστεγοι ή σε επισφαλείς συνθήκες, είναι ο Εθνικός Μηχανισμός Επείγουσας Ανταπόκρισης (ΕΜΕΑ) της Γενικής Γραμματείας Ευάλωτων Πολιτών και Θεσμικής Προστασίας (ΓΓΕΠΘΠ) οι αρμοδιότητές του οποίου παρατίθενται αναλυτικά στο άρθρο 39 ν. 4960/2022 (Α' 145), με το οποίο προστίθεται άρθρο 66 ΛΓ στο ν. 4939/2022 (Α' 111). Σκοπός του ΕΜΕΑ κατά την παράγραφο 2 του ανωτέρω άρθρου είναι: «*ο εντοπισμός και η άμεση παραπομπή και τοποθέτηση σε δομές επείγουσας φιλοξενίας αστέγου ασυνόδευτου ανηλίκου ή ανηλίκου που διαβιεί σε επισφαλείς συνθήκες, κατ' εφαρμογή του άρθρου 43 του ν. 4760/2020 (Α' 247) περί της κατάργησης της προστατευτικής φύλαξης των ασυνόδευτων ανηλίκων*».

Ο ΕΜΕΑ, στα δύο και πλέον έτη λειτουργίας του από τον Απρίλιο του 2021 έχει επιτύχει για πρώτη φορά στην Ελλάδα να εγκαθιδρύσει ένα σύστημα προστασίας φιλικό προς τα παιδιά. Δημιούργησε αφενός ένα δίκτυο ασφάλειας, μέσω του άμεσου εντοπισμού και της παροχής προστασίας σε ασυνόδευτους ανήλικους ή σε ανήλικους που διαβιούν σε επισφαλείς συνθήκες, όπως παιδιά που φιλοξενούνται προσωρινά από οικείους τους ενήλικες, που ζουν σε καταλήψεις ή σε αυτοσχέδιες κατασκευές, κατ' εφαρμογή του άρθρου 43 του ν. 4760/2020 (Α' 247) περί της κατάργησης της προστατευτικής φύλαξης των ασυνόδευτων ανηλίκων (39 παρ. 2 ν. 4960/2022) και αφετέρου εφάρμοσε ένα προληπτικό μηχανισμό κατά της Εμπορίας Ανθρώπων προσφέροντας προστασία σε έναν πληθυσμό που όσο παρέμενε μη εντοπίσιμος, χωρίς πρόσβαση σε ασφαλή στέγαση ερχόταν αντιμέτωπος με τον κίνδυνο εκμετάλλευσης από κυκλώματα *trafficking*.

Σημειώνεται ότι από την αρχή της λειτουργίας του ΕΜΕΑ, (5/4/2021 έως και τις 7/11/2023) έχει στεγάσει συνολικά 4.255 παιδιά που εντοπίστηκαν άστεγα ή σε επισφαλείς συνθήκες διαβίωσης.

Για να εκπληρώσει την αρμοδιότητά του ο ΕΜΕΑ βασίζεται σε τρεις επιχειρησιακούς άξονες:

1. Στην Τηλεφωνική Γραμμή Εντοπισμού (Τηλ. 213 212 8888, κιν. 6942773030, “what’s app” και “viber”), η οποία λειτουργεί κεντρικά στη Γενική Γραμματεία από εξειδικευμένους χειριστές σε ζητήματα παιδικής προστασίας. Η Τηλεφωνική Γραμμή δέχεται παραπομπές, με τη συνδρομή κατάλληλης διερμηνείας για ασυνόδετους ανήλικους οι οποίοι διαβιών άστεγοι ή σε επισφαλείς συνθήκες, από φορείς που εντοπίζουν ασυνόδευτα παιδιά, πολίτες ή και τα ίδια τα παιδιά. Κατόπιν λήψης της παραπομπής, η κεντρική ομάδα του ΕΜΕΑ συντονίζει τους αρμόδιους φορείς, για τον εντοπισμό των ασυνόδευτων ανηλίκων και την άμεση τοποθέτησή τους σε δομές επείγουσας φιλοξενίας.
2. Στις κινητές μονάδες και τα κέντρα ενημέρωσης, υπό τη διαχείριση της Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης (ΜΚΟ) «Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού» στην Αθήνα και της «Άρσις» στη Θεσσαλονίκη. Οι κινητές μονάδες υλοποιούν δράσεις ενεργού εντοπισμού ασυνόδευτων παιδιών στο δρόμο (*streetwork*) και συνοδεύουν τα παιδιά που εντοπίζουν, σε δομές επείγουσας φιλοξενίας, κατόπιν διενέργειας διαδικασίας ταυτοποίησης σε συνεργαζόμενα αστυνομικά τμήματα. Τα κέντρα ενημέρωσης, παρέχουν υπηρεσίες εκτίμησης βέλτιστου συμφέροντος, ψυχοκοινωνικής συνδρομής και νομικής συμβουλευτικής σε άστεγα ασυνόδευτα παιδιά.
3. Οι δομές επείγουσας φιλοξενίας παρέχουν ολοκληρωμένες υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής και νομικής συνδρομής στα παιδιά, ολοκληρωμένη εκτίμηση του βέλτιστου συμφέροντος και διασύνδεση με την διαδικασία ασύλου και την εκπαίδευση. Κατόπιν σύντομης παραμονής 3 εβδομάδων, κατά την οποία λαμβάνει χώρα η ολοκληρωμένη εκτίμηση των αναγκών τους, τα ασυνόδευτα παιδιά μεταβαίνουν σε δομές μακροχρόνιας φιλοξενίας. Επί του παρόντος, (Νοέμβριος 2023) λειτουργούν 5 δομές επείγουσας φιλοξενίας, υπό τη διαχείριση του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης (ΔΟΜ), με μέγιστη συνολική δυναμικότητα 200 θέσεων.

Έκφραση της παραπάνω δραστηριότητας αποτελεί και η αναφορά στους 163 ασυνόδετους ανήλικους που εντοπίστηκαν από την αρχή του έτους μέχρι και το Σεπτέμβρη στην περιοχή της Θεσσαλονίκης, όπως χαρακτηριστικά αναγράφεται στο τελευταίο Δελτίο Τύπου της ΜΚΟ ΑΡΣΙΣ. Οι εν λόγω εντοπισμοί πραγματοποιήθηκαν από την ΜΚΟ ΑΡΣΙΣ, ως εντεταλμένου φορέα και εταίρου του ΕΜΕΑ, προκειμένου να τοποθετηθούν άμεσα σε προστατευτικό πλαίσιο στήριξης και φιλοξενίας. Κατά την πάγια ακολουθούμενη διαδικασία, όταν εντοπίζεται άστεγο ασυνόδευτο παιδί, κινητοποιείται άμεσα ο ΕΜΕΑ και το παιδί τοποθετείται άμεσα σε δομή επείγουσας φιλοξενίας.

Επισημαίνεται πως η ΜΚΟ ΑΡΣΙΣ συμμετέχει στην υλοποίηση του ΕΜΕΑ, από τον Απρίλιο του 2021, με τη λειτουργία του «Info Desk» («Κέντρου Ενημέρωσης») και των δύο Κινητών Μονάδων στη Κεντρική Μακεδονία. Επίσης, από τον Απρίλιο του 2022 εγκαινίασε την Ομάδα Αξιολόγησης Βέλτιστου Συμφέροντος για τις αφίξεις ανηλίκων Ουκρανίας.

Όσον αφορά την ενταξιακή προοπτική των ασυνόδευτων ανηλίκων στην ελληνική κοινωνία, αυτή αποτελεί άμεση προτεραιότητά μας καθώς και μέρος της Εθνικής Στρατηγικής για την Προστασία των Ασυνόδευτων Ανηλίκων, η οποία αποτελεί τη βάση πάνω στην οποία σχεδιάζονται και υλοποιούνται προγράμματα και δράσεις σε συνεργασία με κρατικούς και μη φορείς με στόχο την ένταξη των ασυνόδευτων ανηλίκων στην ελληνική επικράτεια.

Συγκεκριμένα, αναφορικά με την πρόσβαση των ασυνόδευτων ανηλίκων στη τυπική εκπαίδευση, σημειώνεται ότι προκειμένου να διασφαλιστεί το δικαίωμα των ασυνόδευτων παιδιών σε μία εκπαίδευση χωρίς διακρίσεις και αποκλεισμούς, η Γενική Γραμματεία Ευάλωτων Πολιτών και Θεσμικής Προστασίας του Υπουργείου μας μέσω της Μονάδας Ένταξης και Υποστήριξης Ασυνόδευτων Ανηλίκων, έχει εδραιώσει μία σταθερή συνεργασία με το Αυτοτελές Τμήμα Συντονισμού και Παρακολούθησης της Εκπαίδευσης

Προσφύγων του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού και τους κατά τόπους Συντονιστές Εκπαίδευσης Προσφύγων (ΣΕΠ). Η συνεργασία αυτή έχει εξασφαλίσει την απρόσκοπτη πρόσβαση των ασυνόδευτων ανηλίκων στις σχολικές μονάδες.

Η αναγκαιότητα της συνεχούς και σταθερής υποστήριξης της σχολικής φοίτησης των ασυνόδευτων ανηλίκων διαφάνηκε και με τη σημαντική ενταξιακή νομοθετική πρωτοβουλία χορήγησης άδειας διαμονής δεκαετούς διάρκειας, η οποία προβλέπεται στο νέο Κώδικα Μετανάστευσης [άρθρο 161 ν. 5038/2023 (Α'81)], καθώς συνδέεται αρρήκτως το δικαίωμα νόμιμης διαμονής στη χώρα με την επιτυχή ολοκλήρωση τριών τάξεων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ελληνικού σχολείου.

Στο ίδιο πλαίσιο, η Μονάδα Ένταξης και Υποστήριξης Ασυνόδευτων Ανηλίκων συμβάλει στην υποστήριξη των εκπαιδευτικών που εργάζονται στις Δομές Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων (Κέντρα Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων, Εποπτευόμενα Διαμερίσματα Ημιαυτόνομης Διαβίωσης και Δομές Επείγουσας Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων) της χώρας ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση και συμπερίληψη των ανηλίκων στις επίσημες εκπαιδευτικές διαδικασίες, μέσω διμηνιαίων συναντήσεων που πραγματοποιεί σε πανελλαδικό επίπεδο.

Η μη τυπική εκπαίδευση έχει αποδειχθεί ότι συμβάλλει επίσης θετικά στο συνολικό αποτέλεσμα ενισχύοντας το έργο της τυπικής εκπαίδευσης. Για τη διευκόλυνση της ένταξης στο δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα, προσωρινές εκπαιδευτικές δράσεις, στο πλαίσιο της μη τυπικής εκπαίδευσης, δύνανται, σύμφωνα με το ισχύον νομικό πλαίσιο, να παρέχονται μεταξύ άλλων και εντός των κέντρων φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων. Η έγκαιρη αντιμετώπιση της υψηλής σχολικής διαρροής, η σχολική ένταξη, η ενίσχυση της καθημερινής φοίτησης και τελικά η αποφοίτηση των ασυνόδευτων ανηλίκων από το τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα αποτελούν βασικούς στόχους. Επιτυγχάνονται δε με τη συνεργασία και σύμπραξη των φορέων τυπικής εκπαίδευσης, ήτοι της σχολικής μονάδας, με τη μη τυπική (συμπεριλαμβανομένων των εκπαιδευτικών των Δομών Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων και των εξωτερικών φορέων σε Κέντρα Μαθησιακής Υποστήριξης).

Προκειμένου να ενισχυθεί η πρόσβαση των ασυνόδευτων ανηλίκων στη μη τυπική εκπαίδευση, έχουμε προβεί στη διεξαγωγή γεωγραφικής χαρτογράφησης/αποτύπωσης των φορέων σε τοπικό επίπεδο που σχετίζονται με την παροχή υπηρεσιών μη τυπικής εκπαίδευσης με απώτερο στόχο τη διασύνδεση των δομών φιλοξενίας με τους τοπικούς φορείς.

Πέραν των ανωτέρω, οι προαναφερθείσες διμηνιαίες συναντήσεις της Μονάδας και των εκπαιδευτικών που εργάζονται σε Δομές Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων, οι οποίες πραγματοποιούνται αδιάλειπτα τα τελευταία τρία χρόνια έχουν συμβάλει όχι μόνο στην υποστήριξη των εκπαιδευτικών με τρέχοντα θέματα που αφορούν τόσο την τυπική, όσο και τη μη τυπική εκπαίδευση των ωφελούμενων ανηλίκων όσο και την διαρκή επιμόρφωσή τους σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα. Ενδεικτικά αναφέρονται, η υποστήριξη της διδασκαλίας των ελληνικών ως δεύτερη ξένη γλώσσα, η χρήση εικονοβιβλίων, η αξιοποίηση της αφήγησης των comics για θέματα φύλου, η επαγγελματική συμβουλευτική, η επιμόρφωση για τη σεξουαλική υγεία και τα δικαιώματα των ασυνόδευτων ανηλίκων.

Παράλληλα ακριβώς επειδή υπάρχει σαφής και πλήρης εικόνα των δυσκολιών και ιδιαίτερων αναγκών των ασυνόδευτων ανηλίκων, το Υπουργείο μας αποδίδει ιδιαίτερη βαρύτητα στο ευαίσθητο κομμάτι της ψυχικής τους υγείας. Για το λόγο αυτό, από το Μάιο του 2022 υλοποιείται το έργο «*Πρωώθηση της ψυχικής υγείας και πρόληψη των ψυχικών διαταραχών σε ασυνόδευτους ανηλικούς στην Ελλάδα: UAM Mental Health Hub*» σε συνεργασία με τα Παιδικά Χωριά SOS Ελλάδος. Το πρόγραμμα χρηματοδοτείται από την Κυβέρνηση του Τυρόλου και τα Παιδικά Χωριά SOS της Αυστρίας και στοχεύει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων,

στην επαρκή κατάρτιση, στην ευαισθητοποίηση του συνόλου των επαγγελματιών που εργάζονται σε Κέντρα Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων με απώτερο σκοπό την προαγωγή της ψυχικής υγείας και πρόληψης ψυχικών διαταραχών στον πληθυσμό των ασυνόδευτων ανηλίκων.

Πιο συγκεκριμένα το Mental Health Hub αναπτύσσεται σε τρία επίπεδα:

Το πρώτο επίπεδο περιλαμβάνει οριζόντιες εκπαιδεύσεις όλων των ειδικοτήτων των εργαζομένων σε Κέντρα Φιλοξενίας σε καίριες θεματικές ενότητες όπως η εφηβική ηλικία, η διαχείριση περιστατικών απόπειρας αυτοκτονίας ή αυτοκτονικού ιδεασμού, η διαχείριση της απώλειας και του πένθους καθώς και ο ρόλος του επαγγελματία κλπ. Παράλληλα, με τις οριζόντιες εκπαιδεύσεις αναπτύχθηκε ένα μοντέλο εκπαίδευσης εκπαιδευτών (Training of Trainers), στο οποίο και συμμετείχαν 20 από τους 22 φορείς ανά την Ελλάδα. Στόχος των μελλοντικών εκπαιδευτών είναι να λειτουργήσουν πολλαπλασιαστικά ως προς τους νέους εργαζομένους και να εξασφαλίσουν τη συνεχή επιμόρφωση προσωπικού.

Το δεύτερο επίπεδο αφορά την παροχή κλινικών εποπτειών από εξειδικευμένους επαγγελματίες στον τομέα της ψυχικής υγείας με στόχο την ουσιαστική υποστήριξη και την αποφόρτιση των ομάδων προσωπικού.

Τέλος, το τρίτο επίπεδο περιλαμβάνει την παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών στα παιδιά, διαμόρφωση κοινών πρωτοκόλλων διαχείρισης κρίσεων για τα Κέντρα Φιλοξενίας, έγκαιρη και αποτελεσματική παρέμβαση των επαγγελματιών αναφορικά με τη διαχείριση προκλήσεων και διαταραχών ψυχικής υγείας που βιώνουν οι ασυνόδευτοι ανήλικοι. Μάλιστα, για την αποτελεσματικότερη λειτουργία του επιπέδου αυτού τον Σεπτέμβριο του 2022 υπεγράφη Μνημόνιο Συνεργασίας με το Υπουργείο Υγείας και συγκεκριμένα με τη Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας. Παράλληλα, από το Μάιο του 2023 ξεκίνησαν να λειτουργούν θεραπευτικές ομάδες εφήβων σε Κέντρα Φιλοξενίας σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη, οι οποίες και παρέχουν εξειδικευμένες υπηρεσίες υποστήριξης για την προαγωγή της ψυχικής υγείας των ασυνόδευτων ανηλίκων.

Η ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΣΟΦΙΑ ΒΟΥΛΤΕΨΗ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ :

1. Βουλευτή κα Ουρανία Θρασκιά, Βουλή των Ελλήνων
2. Βουλευτή κα Έλενα Ακρίτα, Βουλή των Ελλήνων
3. Βουλευτή κα Αθανασία (Σία) Αναγνωστοπούλου, Βουλή των Ελλήνων
4. Βουλευτή κ. Αλέξανδρο-Χρήστο Αυλωνίτη , Βουλή των Ελλήνων
5. Βουλευτή κ. Χρήστο Γιαννούλη , Βουλή των Ελλήνων
6. Βουλευτή κ. Μιλτιάδη Ζαμπάρα, Βουλή των Ελλήνων
7. Βουλευτή κ. Αθανάσιο Ηλιόπουλο, Βουλή των Ελλήνων
8. Βουλευτή κ. Όθωνα Ηλιόπουλο, Βουλή των Ελλήνων
9. Βουλευτή κα Ειρήνη Κασιμάτη, Βουλή των Ελλήνων
10. Βουλευτή κ. Βασίλειο Κόκκαλη , Βουλή των Ελλήνων
11. Βουλευτή κα Μαρίνα Κοντοτόλη, Βουλή των Ελλήνων
12. Βουλευτή κα Αθηνά Λινού, Βουλή των Ελλήνων
13. Βουλευτή κ. Χαράλαμπο Μαμουλάκη, Βουλή των Ελλήνων
14. Βουλευτή κ. Αλέξανδρο Μεϊκόπουλο, Βουλή των Ελλήνων

15. Βουλευτή κα Αικατερίνη Νοτοπούλου, Βουλή των Ελλήνων
16. Βουλευτή κ. Ανδρέα Παναγιωτόπουλο , Βουλή των Ελλήνων
17. Βουλευτή κ. Πέτρο Παππά , Βουλή των Ελλήνων
18. Βουλευτή κα Παναγιού Πούλου, Βουλή των Ελλήνων
19. Βουλευτή κ. Ιωάννη Σαρακιώτη, Βουλή των Ελλήνων
20. Βουλευτή κα Μερόπη Τζούφη, Βουλή των Ελλήνων
21. Βουλευτή κα Θεανώ Φωτίου, Βουλή των Ελλήνων
22. Βουλευτή κα Ραλλία Χρηστίδου, Βουλή των Ελλήνων
23. Βουλευτή κ. Γιώργος Ψυχογιός, Βουλή των Ελλήνων
24. Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού
25. Υπουργείο Υγείας
26. Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ :

1. Γραφείο Υπουργού
2. Γραφείο Υπηρεσιακής Γραμματέως
3. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Μεταναστευτικής Πολιτικής
4. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Ευάλωτων Πολιτών και Θεσμικής Προστασίας
5. Υπηρεσία Συντονισμού
6. Γραφείο Επικοινωνίας και Ενημέρωσης